EVANJELICKÁ RATOLESŤ

Časopis Cirkevného zboru ECAV v Modre – Kráľovej
23. ročník Číslo 3

„Vieru otcov zachovaj nám, Pane.“

Foto: Martin Sodoma

Prvá novembrová nedeľa 3. 11.

Slávnostné Služby Božie so spoveďou a Večerou Pánovou o 10.00 h a so slávnostnou akadémiou o 15.00 h v evanjelickom kostole v Modre-Kráľovej pri príležitosti pamiatky posvätenia kostola a pamiatky zosnulých.

Po Službách Božích bude odhalená pamätná tabuľa učiteľovi Danielovi Neumannovi pri príležitosti 110. výročia jeho úmrtia za účasti partnerských cirkevných zborov Lubina a Mošovce.

Učiteľ je tu a volá ťa.

J 11, 28

Oslávenkyňa v deň 100. narodenín

Mestské centrum sociálnych služieb

Cirkevný zbor pravidelne duchovne zaopatruje aj klientov Mestského strediska sociálnych služieb v Modre. Pred Kajúcou nedeľou 23. augusta zborová farárka-seniorka všetkým seniorom zhromaždeným v jedálni poslúžila slovom Božím a modlitbou, a potom prislúžila Večeru Pánovu 12 klientom. Seniori na Súkenníckej ulici sú výborní speváci: spoločne zaspievali pieseň *Ježiši drahý poklad môj*.

KTO NIČ NEROBÍ, VŠETKO POKAZÍ

Kázeň seniorky prednesená v Evanj. kostole v Piešťanoch 18. augusta 2019 v 9. nedeľu po Svätej Trojici pred volebným konventom na uprázdnené miesto zborového farára

... vezmite mu ten talent a dajte tomu, ktorý má desať talentov! Lebo každému, kto má, bude dané a bude mať hojne; ale tomu, kto nemá, aj čo má, bude odňaté. (Podobenstvo o talentoch – Matúš 25, 14 – 30).

Slovo talent chápeme ako schopnosť, ktorú človek dostal „do kolísky“ a ktorú, ak rozvíja, predurčuje ho k úspechu v nejakom odbore. V podobenstve sa však toto slovo spomína vo význame peňažnej meny. Talent bola obrovská suma. Jeden talent bola mzda, na ktorú by v tých časoch robotník musel robiť 18 rokov (por. Mt 20, 1 – 16). Pán z podobenstva teda nebol lakomý trochár. Svojich sluhov obdaroval priam kráľovsky. Aj keď nedal všetkým sluhom narovnako, všetci dostali veľa. Aj ten čo dostal „iba“ jeden talent, dostal veľa.

Pánom z podobenstva, ktorý pred odchodom rozdal svoj majetok, je Boh. Majetkom, ktorý rozdal, je Božia nezaslúžená láska alebo Božia milosť. Poklad ohromnej ceny, z ktorého sa aj nám dostalo skrze Pána Ježiša Krista: „Veď poznáte milosť nášho Pána Ježiša Krista, že hoci bol bohatý, schudobnel pre vás, aby ste vy zbohatli Jeho chudobou“ (2K 8, 9). Pán Ježiš aj za nás zomrel a vstal z mŕtvych, aby sme zbohatli Božou láskou. „Ten, ktorý neušetril vlastného Syna, ale vydal Ho za nás všetkých, ako by nám nedaroval s Ním všetko?... sme presvedčení, že nič, ani súženia alebo úzkosť... ani smrť nebudú nás môcť odlúčiť od lásky Božej, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi“ (R 8, 32. 35. 39).

Bratia a sestry, Pán Boh je k nám taký dobrý, taký štedrý... Ako na ten dar ohromnej ceny od Neho – na lásku Božiu v Kristovi odpovedáme? O ľudských reakciách na Božiu nezaslúženú lásku hovorí práve podobenstvo o talentoch či hrivnách. Použitý obraz z finančnej oblasti nám ukazuje, že tak ako peniaze môžu zarobiť peniaze, no iba ak sa neskryjú, ale dajú sa do obehu a investujú, aj Božia láska je takým kapitálom alebo bohatstvom, ktoré, ak investujeme, prinesie nám zisk. Ak dar Božej lásky v sebe neukryjeme, „nezakopeme“, ale, naopak, vydáme ho – rozmeníme na drobné v službe lásky blížnym, v nebi nám vynesie obrovské zisky.

Kristova nezaslúžená láska, ktorú Pán investoval do nás,
1. vydaná v službe blížnym – bude zúročená;
2. skrytá bez úžitku – bude odňatá.

1. Podobenstvo nás vedie k poznaniu, že dar Božej lásky nestačí len vierou prijať do srdca a sa z neho tešiť. Nestačí s múdrymi pannami modlitbami a skrze prostriedky milosti v cirkvi – Božie slovo a sviatosti len udržiavať zažatý plameň viery v srdci (por. Mt 25, 1 – 12). S prijatím daru sa spája aj zodpovednosť za prijatý dar. Pán Ježiš nám aj dnes hovorí: „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších, mne ste urobili“ (Mt 25, 40). Dobrý a verný sluha si dar Božej lásky len sebecky neprivlastní, ale ním slúži: vydáva Božiu lásku zo seba v skutkoch lásky k blížnym – delí sa s darom Božej lásky s ostatnými, aj s tými najmenšími, a tak ten dar v službe iným rozmnožuje (por. Mt 13, 31nn). To, že prijatý dar Božej lásky zaväzuje k službe a nestačí ho len srdci sebecky ukryť, ale treba ho vydať von, trefne vyjadrujú aj nemecké slová: *Gabe* a *Aus-gabe*, t. j. dar a vydávanie...

Keď sa Pán Ježiš z neba vráti k súdu, aby sme pred Ním vydali počet, ako sme šafárili, On nechce, aby sme mu „iba“ vrátili, čo je Jeho, ale bude hľadať, ako sme ten dar prijatej Božej lásky rozmnožili, znásobili skutkami lásky k blížnym – z moci Ducha Svätého. Duch Svätý je tá sila, ktorou prví dvaja sluhovia z podobenstva talenty zdvojnásobili. To nebola ich vlastná múdrosť a šikovnosť, ale moc Ducha, ktorý ich uschopnil využiť talenty. Aj nám Pán cirkvi zosiela z neba na pomoc Ducha Svätého, ktorý aj medzi nami rozdeľuje duchovné dary, pravda, ako On chce (por. 1K 12, 11), a robí nás užitočnými pre iných.

Ak sme teda vierou už prijali dar Božej lásky – Pána Ježiša do srdca, potom podľa Kristovho príkladu aj vydávajme z pokladu Božej lásky zo svojho srdca von, každý podľa toho, „ako Boh komu udelil mieru viery“ (R 12, 3). Božie nároky na každého z nás sú pritom *rôzne*. Pán z podobenstva síce obdaroval všetkých sluhov, ale nie rovnako. Tým je vyjadrená Božia zvrchovanosť – slobodné pôsobenie Ducha, ktorý rozdeľuje z duchovných darov „každému, osve, ako chce“ (1K 12, 11). Nikto nemá všetky duchovné dary naraz, ale iba niektoré. Preto si máme navzájom slúžiť darmi, ktoré sme od Boha prijali, a tak sa navzájom dopĺňať. Na druhej strane nás podobenstvo o talentoch uisťuje, že z pokladu Božej lásky sa dostalo *každému*, t. j. každý prijal od Boha nejaký dar, ktorým môže poslúžiť iným. A prijal nie málo, ale veľa. Aj ten, čo dostal „iba“ jeden talent, dostal poriadnu sumu peňazí! Preto si nemysli, že si dostal iba málo a že nemáš čím poslúžiť iným, alebo že si azda zbytočný. Aj keby si bol dostal iba „jeden“ talent, dostal si dosť, ba veľa na to, aby si to mohol zhodnotiť a byť užitočný pre iných.

Bratia a sestry! Cirkevno-zborová práca je tímová práca. Keď sa však na práci podieľa veľa ľudí, sme náchylní ospravedlňovať svoju pasivitu, napr. aj tak, že sa skryjeme za tých, ktorí sú, podľa nás, viac talentovaní, a vyhovárame sa, že iní sa na službu lepšie hodia než my. Obvykle sa zodpovednosť prenáša predovšetkým na farára, zborového dozorcu, presbyterov či ďalších vedúcich pracovníkov v cirkvi. Dnešné podobenstvo nás však *každého jedného* stavia pred otázku, ako ja využívam talenty v prospech bratov a sestier v cirkevnom zbore? Osobitne, ak niektorí posudzujete a hodnotíte prácu iného (napr. zborového farára), čo urobil so zverenými hrivnami, položte si otázku: Ako *ja* sám využívam Bohom mi zverené dary nielen v mojej rodine a na pracovisku, ale v rodine cirkevného zboru? Ako som zborovému farárovi nápomocný? Výhovorky typu: Ja na to nemám! Ja nemám čo ponúknuť. Ja nie som dosť obdarený atď., neobstoja. Sú to ospravedlnenia, ktoré, ako čítame v podobenstve, Boh raz prísne odsúdi.

2. Strach zo zlyhania. Obava prevziať zodpovednosť. To sú dôvody, ktoré aj veriaceho vedú k tomu, že talent od Boha zakope, stiahne sa do úzadia a prijatú Božiu lásku neinvestuje ďalej. Tretí sluha z podobenstva sa dal oklamať strachom, a preto nepodnikol nič. Čakal na príchod Pána so založenými rukami a strachom v srdci: „Bál som sa, a preto som išiel a skryl svoj talent do zeme.“ Iste sme aj my viacerí zažili strach, keď sme počuli Božie pozvanie do služby. Báli sme sa, či zvládneme nároky, ktoré sa na nás ako vedúcich pracovníkov kladú. Či naplníme očakávania – tie od Boha, ale aj od ľudí, ktorí nám boli zverení... Strach z prijatej zodpovednosti môže zakúsiť duchovný pri ordinácii, keď je vyslaný do služby, alebo pri inštalácii v cirkevnom zbore. Strach sa môže zmocniť aj neordinovaného pri voľbe do nejakej funkcie v cirkvi. A možno sme sa sprvoti aj bránili Božie povolanie prijať a vyhovárali sme sa, že na to nemáme, že sú iní, vhodnejší kandidáti...
Podobenstvom o talentoch nás Pán Ježiš pozýva prekonávať strach a s ním spojené výhovorky vierou. Lebo strach – to je nedostatok viery v Božiu *nezaslúženú* lásku. Ten muž zakopal hrivnu zo strachu, lebo nemal ozajstnú vieru v Pána Boha, v Božiu lásku a milosrdenstvo. Alebo: Jeho viera bola pomýlená, pretože sa spoliehal na seba, na svoje výkony, a nie na Pána Boha. Evanjelium Ježiša Krista nás však uisťuje, že nie na našich výkonoch záleží, ale na Božej milosti. Spasenie je darom nezaslúženej Božej lásky! Vyčítame to aj z podobenstva o talentoch: sluhovia, ktorí talenty od Boha rozmnožili na desať alebo na štyri, dostali „tú istú“ večnú radosť. Pán nás, svojich služobníkov, teda nesúdi podľa našich výkonov, – to by nás, nedostatočných, musel všetkých odsúdiť! On sa však zmilúva nad nami, keď nás, čo sme sa dali do služby Ducha, odmeňuje všetkých rovnako (por. Mt 20, 1 – 16).

Tretí sluha sa nespoliehal na Božiu milosť a Božie zľutovanie, ale na vlastné schopnosti a výkony, a preto uviazol v strachu a svoj talent zo strachu zakopal. Išiel na to s rozumom, a nie srdcom. Počínal si rozumne podľa sveta, no nebol múdrym v očiach Božích! V tých časoch totiž zakopať peniaze – to bol ten najlepší spôsob, ako zabezpečiť dar proti krádeži a súčasne sa zbaviť zodpovednosti. Ten, čo peniaze zakopal, totiž nebol bratý na zodpovednosť za prípadnú krádež, ako by sa musel zodpovedať ten, čo by peniaze ukryl, napríklad do šatky. Tretí sluha šiel na to s rozumom: Nič som nespreneveril, nič som neukradol, pánovi pri Jeho príchode len „vrátim“, čo mi dal. Ten sluha bol opatrný a kalkuloval. No namiesto svetskej opatrnosti mal radšej dôverovať Bohu a s Božou pomocou sa pustiť do práce.
Či sa tomu tretiemu sluhovi niekedy nepodobáme aj my, keď sa nerozhodujeme podľa srdca, totiž vo viere v Božiu nezaslúženú lásku, ale spoliehame sa na svoj rozum, keď kalkulujeme a zvažujeme riziká, či sa nám služba v cirkvi vyplatí, alebo nie... Či naozaj počítame s Božou pomocou a aj s Božím odpustením, že ak urobíme chybu a sa potkneme, napr. dáme sa oklamať, spojíme sa so zlými ľuďmi a pod., môžeme z Božej milosti aj vstať! Ak sa ešte stále bojíme a vypočítavame riziká, straty a obete, ktoré nám služba Bohu vynáša, naša viera je pomýlená. Ba je poverou, ak ešte stále máme predstavu Boha ako prísneho tvrdého sudcu, ktorý žne, kde nesial, a zbiera, kde nerozsýpal, a nespoznali sme v Ňom nášho milosrdného odpúšťajúceho Otca, od ktorého všetko máme a ktorý v nás nedostatočných ľuďoch milostivo pôsobí dobré mocou svojho Ducha (por. 2K 3, 5).

Milí bratia a milé sestry v Pánovi Ježišovi Kristovi!
Vo svete platí: Kto nič nerobí, nič nepokazí. U Boha platí: Kto nič nerobí, všetko pokazí, ba všetko stratí! Bude mu odňaté aj to, čo má. Pripraví sa o tú najvyššiu hodnotu: večný život! Bude naveky odlúčený od Božej lásky, ktorú za života odo dňa krstu prijal a ktorá ho zmocňovala k životu lásky k blížnym. Správny a verný šafár Božej milosti Bohu dôveruje a v službe lásky podstupuje aj riziko strát vo viere, že investovaný kapitál Božej lásky mu vynesie neporovnateľne viac so stratami v tomto živote aj s vynaloženou námahou. Lebo aj keď nám Pán už daroval veľa, má pre nás pripravené ešte viac! Tie obrovské sumy – dva či tri talenty sú v podobenstve nazvané iba „málom“ v porovnaní s tým, čo má Boh pre nás ešte pripravené: „... nad *mnohým* ťa ustanovím“. Preto: „Posluhujte si ako dobrí šafári rozličnej milosti Božej, každý tým duchovným darom, ktorí prijal“ (1Pt 4, 10), aby vám raz od Pána pri jeho príchode zaznelo pozvanie do večných stanov: „Správne, dobrý a verný sluha, nad málom si bol verný, nad mnohým ťa ustanovím. Vojdi radosť svojho Pána!“ Amen.

PÁN UČITEĽ DANIEL NEUMANN

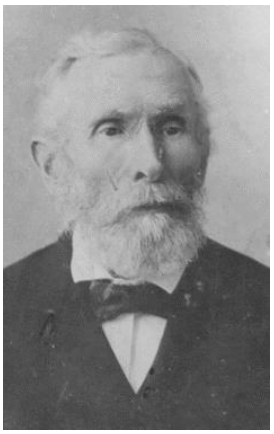

„Jeden z najstarších, najúčinlivejších a najzaslúžilejších mužov a pracovníkov sboru nášeho, výborneučený pán Daniel Neumann, za 41 rokov učiteľ dietok a správca chóru pri cirkvi našej a 5 rokov v kruhu našom na odpočinku ovocie sladké prác svojich požívavší, minulého roku 1909 dňa 13. decembra po dlhej nemoci presťahoval sa na večný odpočinok. Teskno a clivo nám je, že milú tvár muža vzácneho, zápisníka a účtovníka príkladne svedomitého, nevidíme už dnes v poradách našich.“ To sú slová z výročnej správy pána farára Vladimíra Jurkoviča, ktoré zazneli na konvente 2. februára 1910. V tomto roku uplynie už 110 rokov od smrti pána učiteľa Daniela Neumanna a ako vidno, Vladimír Jurkovič sa nemýlil, keď povedal, že ho „nielen terajšie pokolenie, ale aj ďalekí potomci naši s povďačnosťou vzpomínať budú.“ Aj po takom dlhom čase si s úctou a vďačnosťou pripomíname život tohto obdivuhodného človeka.

Daniel Neumann pochádzal z Nového Mesta nad Váhom, narodil sa 8. mája 1831 ako piate zo šiestich detí zlatníckeho majstra Jozefa Neumanna a Kataríny, rod. Szelencseyovej. Hoci jeho rodičia nepatrili k tým najchudobnejším, žili veľmi skromne a určite si nemohli dovoliť svoje deti rozmaznávať. Vzdelanie, ktoré Daniel získal, tiež nebolo samozrejmosťou. Cesta k nemu sa Danielovi otvorila, keď mal dvanásť rokov, vďaka kamarátovi Ľudovítovi Royovi, ktorý bol príliš neposedný na to, aby vydržal sedieť pri knihách. Ľudovítov otec Ján Roy usúdil, že chlapec potrebuje spoločníka, ktorý by sa učil s ním a jeho voľba padla práve na Daniela Neumanna. Neskôr, po dvoch rokoch domáceho vyučovania, ho riaditeľ modranského gymnázia Karol Štúr prijal do rétoricko-poetickej triedy. Neumannov prvý príchod do Modry však nebol veľmi šťastný, po prvých troch dňoch utiekol späť domov a len prísni a neoblomní rodičia ho prinútili vrátiť sa a naučiť sa samostatnosti.

Po troch rokoch prežitých na modranskom gymnáziu, prerušili jeho štúdium politické udalosti. Bol rok 1848 a Európou sa ako požiar šírili revolúcie, ktorých cieľom bola zmena spoločenských pomerov. Povstanie vypuklo aj v Uhorsku. Sedemnásťročný Daniel sa podobne ako viacerí z jeho spolužiakov zapojil do bojov za národné práva Slovákov. Veľmi cenné svedectvo o týchto udalostiach nám zanechal vo svojej Rodinnej kronike. Spomína v nej aj na svojho kamaráta Vilka Šuleka, ktorý počas revolúcie zomrel na popravisku. On sám sa tiež ocitol vo väzení, po krátkom vyšetrovaní ho však prepustili na slobodu. V septembri 1849 bol v kaštieli Ostrolúckych, kde Štúr s Hurbanom pripravovali memorandum, adresované viedenskej vláde.

Po potlačení povstania pokračoval ešte jeden školský rok v štúdiu na prešovskom gymnáziu. Na ďalšie vzdelávanie však už nemal peniaze, a tak sa zamestnal ako notársky pomocník v Krajnom, neskôr pracoval v Starej Turej, na Turej Lúke, na Myjave a v Lubine. Po štyroch rokoch úradníckej práce prijal miesto učiteľa v novovybudovanej škole na Papradi, na kopaniciach, patriacich k Starej Turej, kde pôsobil desať rokov. Za tých desať rokov sa v jeho živote udiali viaceré výrazné zmeny. Prvé tri roky s ním bývala jeho matka so svojou štvorročnou chovanicou Marienkou. Na jar roku 1856 však vypukol v Novom Meste nad Váhom požiar, pri ktorom zhorel aj dom Neumannovcov, a Danielova matka musela odísť, aby zariadila potrebné veci. To Daniela Neumanna, podľa jeho vlastných slov, prinútilo k tomu, aby sa oženil. Vzal si dcéru turolúckeho učiteľa Annu Hlaváčkovú a po roku manželstva sa im narodila dcérka Kornélia. Radosť z jej narodenia však veľmi rýchlo vystriedal smútok, dievčatko im ani nie trojmesačné zomrelo. A o rok nato na tuberkulózu zomrela aj tridsaťročná Anna Neumannová. O ďalší rok sa Daniel Neumann, ktorý mal vtedy 28 rokov, oženil znovu s mladučkou sedemnásťročnou Annou Roháčkovou. Na Papradi spolu bývali štyri roky a narodili sa im dve dcéry – Kamila a Mária.

Približne v čase, keď sa pán učiteľ Neumann druhýkrát ženil, začali obyvatelia Kráľovej ulice v Modre pracovať na tom, aby mohli mať vlastnú školu. Školopovinných detí totiž z roka na rok pribúdalo a potreba vlastnej školy bola čoraz citeľnejšia. Už dlhší čas tu síce pôsobili rôzni miestni učitelia, chýbal im však vhodný priestor a aj potrebné vzdelanie. A tak sa pustili do stavby. V roku 1863, keď bola škola hotová, začali sa obzerať po učiteľovi. Daniela Neumanna si zvolili zrejme na odporúčanie pána farára Minicha, ktorý sa s ním zoznámil v Starej Turej.

Daniel Neumann sa teda prisťahoval na Kráľovú 11. septembra 1863 spolu so svojou manželkou, dvoma deťmi a matkou a zostal tu až do svojej smrti. Situácia, v ktorej sa ocitol po svojom príchode, nebola úplne jednoduchá. Na Kráľovej už dlhé roky pretrvávala nespokojnosť a snaha o odtrhnutie sa od mesta Modry. Kráľová totiž bola kedysi poddanskou dedinou Modry. Neskôr sa síce stala súčasťou mesta, čím Kráľovania získali rovnaké postavenie ako ostatní obyvatelia, v skutočnosti však neboli vnímaní ako rovnoprávni. Cítili sa odstrkovaní a ukrivdení a snažili sa vybojovať si samostatnosť a nezávislosť od Modry. Ich boj však nebol úspešný, pretože si nárokovali

Pokoj Boží víťazíš v srdciach vašich

Ďalším nápisom v kostole, tento raz pod pavlačou, je 15. verš z listu apoštola Pavla Kolosenským z 3. kapitoly. Jeho formulácia na stene v kralickom preklade Biblie sa líši od súčasných slovenských evanjelických prekladov, v ktorých sa uvádza: **„A pokoj Kristov nech *rozhoduje* vo vašich srdciach.“** Ako futbalový rozhodca rozhoduje na ihrisku, aj v srdci kresťana má rozhodovať pokoj.

Pokoj je ovocím Ducha Svätého, ktoré apoštol Pavel menuje v predošlých veršoch svojho listu a ktorým je: milosrdenstvo, dobrotivosť, pokora, krotkosť, trpezlivosť, láska... (v. 12 – 14). Kto verí v Pána Ježiša, má to byť na jeho živote vidieť v ovocí Ducha Svätého. Celkom konkrétne aj v tom, že Kristov pokoj rozhoduje v jeho srdci. Kto prijal Kristov pokoj je zmierený s Bohom a necíti už výčitky za svoje predošlé viny a tiež sa usiluje o pokoj medzi ľuďmi.

Aby sme si lepšie uvedomili, čo je Kristov pokoj, povedzme si, čo je opakom pokoja: zlosť, vášeň, hnev. Človek sa nemusí dať strhnúť iba hnevom. Môže sa dať viesť svojimi sebeckými chúťkami a želaniami, v dôsledku čoho sa správa bez ohľadu na iných – na spoločenstvo, ktoré sebeckými rozhodnutiami jednotlivca môže utrpieť ujmu. Alebo sa môže dať strhnúť túžbou po pomste či odplate, keď si povie: Ako sa správajú iní ku mne, tak sa aj ja budem správať k nim.

Čo rozhoduje v tvojom srdci? – Kristov pokoj? Alebo skôr hnev, sebecké túžby či zákon odplaty? Božím deťom rozhodne pristane Kristov pokoj: Žiť zmierení s Bohom a s blížnymi. Vystríhať sa hádok, útokov, osočovania, ohovárania. Ako Boží vyvolení, svätí a milovaní (Kol 3,12) buďme teda tvorcami pokoja.

Zborová farárka-seniorka

---

práva, ktoré im nikdy nepatrili, a úrady všetky ich žiadosti zamietli. Napätie a nespokojnosť boli citeľné aj v modranskom cirkevnom zbore a medzi Kráľovanmi narastala túžba mať vlastný cirkevný zbor, v čom istotne videli aj cestu k politickej samostatnosti.

V roku 1866 požiadali Kráľovania pána učiteľa Neumanna, aby s nimi na Kráľovej odbavoval ranné služby Božie. Pán učiteľ im so súhlasom farára Daniela Minicha vyhovel. Neskôr sa jeho služba rozšírila aj na nedeľné nešpory a večerné čítanie rôznych náboženských textov. A tak tridsaťpäťročný Daniel Neumann nevdojak prevzal vedúcu úlohu a okolo neho sa sústredil takmer celý evanjelický cirkevný život na Kráľovej. Popri tom sa začali prípravy na ďalší významný krok – stavbu kostola. Tá sa, hoci s veľkými ťažkosťami, ale predsa uskutočnila v rokoch 1868 – 1875. A onedlho po dostavaní kostola si Kráľovania našli aj ordinovaného kazateľa, Jozefa Javoša, ktorý sa v roku 1884 stal prvým farárom samostatného cirkevného zboru Modra-Kráľová. Nebola to však najlepšia voľba a pán učiteľ ani neskôr nespomínal na Javoša v dobrom. Je to pochopiteľné, keďže novozvolený pán farár si okrem iného vymyslel, že kým nebude postavená fara, usadí sa v škole a bude učiť aj deti a učiteľa už nebude treba. Je prekvapujúce, že sa mu podarilo získať na svoju stranu aj veľkú časť Kráľovanov, ktorí akosi rýchlo zabudli, čo všetko pre nich pán učiteľ urobil, a to bez nároku na odmenu. Pána učiteľa sa však zastal pán farár Minich, keď modranský cirkevný zbor určoval podmienky, za ktorých sa Kráľovania od neho odlúčia.

Jozef Javoš pôsobil na Kráľovej do roku 1889. Na jeho nástupcu Jána Štrbu tiež nemal pán učiteľ Neumann veľmi príjemné spomienky. S ďalšími farármi – Ľudovítom Doleschallom, najmä však s Krištofom Chorvátom a Vladimírom Jurkovičom si rozumel veľmi dobre, a tak do jeho života prišlo aj viac pokoja a radosti. Rozrastala sa aj jeho rodina, na Kráľovej sa Neumannovcom narodili ďalšie štyri dcéry a dvaja synovia: Božena, Vilma, Jaroslav, Bohumil, Karolína a Oľga. Boli to preňho istotne šťastné roky, prežité v kruhu rodiny a priateľov. Napĺňalo ho aj povolanie učiteľa, ktoré vykonával až do roku 1904, keď bol nútený odísť do penzie. Príčinou bola silnejúca maďarizácia, ktorú on odmietal, a zrejme preto, pod zámienkou, že dostatočne neovláda maďarčinu, sa musel svojho zamestnania vzdať. Miesto učiteľa na Kráľovej po ňom prevzal jeho syn Jaroslav. Daniel Neumann bol však aj naďalej aktívny v cirkevnom živote, ako aj pri vzdelávaní obyvateľov Kráľovej. Zomrel 13. decembra 1909. Bol nepochybne jedným z najvýznamnejších ľudí, ktorí pôsobili v našom cirkevnom zbore.

Mgr. Dana Stoklasová, PhD.

KRONIKA CIRKEVNÉHO ZBORU
Naši jubilanti v auguste a septembri 2019

Storočná sestra Mária Sodomová

V auguste sa dožila výnimočného jubilea 100 rokov členka nášho cirkevného zboru sestra Mária Sodomová. Je najstaršou obyvateľkou nielen Kráľovej, ale celej Modry. V deň jej narodenín jej prišla zablahoželať aj sestra zborová farárka a prislúžila jej v rodinnom kruhu sviatosť Večere Pánovej.
K všetkým gratulantom sa pripájajú aj čitatelia zborového časopisu.

„Dobroreč Hospodinovi, moja duša, celé moje vnútro jeho svätému menu! Dobroreč Hospodinovi, moja duša, nezabúdaj na nijaké z jeho dobrodení!“
Žalm 103, 1 – 2

80 rokov	**75 rokov**	**65 rokov**
Milan Kľúčik	Zlata Ružeková	Ľudmila Križanová
	Ľubomír Juran	Vlasta Dubravcová
	Mária Klenovská	Darina Hečková

60 rokov	**55 rokov**
Viliam Vršek	Peter Kucharík

Pozdravujeme jubilantov – rodákov:

v Modre		**v Bratislave**	
Jozef Kľúčik	65 rokov	Božena Kramárová	70 rokov
Jana Štrbková	55 rokov		

Kroniku jubilantov pripravila Zdenka Hornáčková

Narodení a pokrstení:

Michal Grnáč	14. 6.	22. 9.
Leo Kopecký	14. 2.	22. 9.

Zosnulí a pochovaní:

Jozef Kľúčik	12.8.	16. 8.
Elena Valachová	19.9.	23. 9

POĎAKOVANIE

Ďakujeme **Mestu Modre** za dotáciu na rekonštrukciu fasády dobovej ľudovej školy pri príležitosti 110. výročia úmrtia učiteľa Daniela Neumanna.

Projekt Neumannova škola bol uskutočnený aj vďaka finančnej podpore **REVIE – Malokarpatskej komunitnej nadácie.**

Ďakujeme **Mestu Modre** za dotáciu na tlač propagačných materiálov k duchovným, vzdelávacím a kultúrnym aktivitám v cirkevnom zbore.

INFORMÁCIA o vyučovaní evanjelického náboženstva v pastorálnom obvode cirkevného zboru

Zborová farárka vyučuje evanj. náboženstvo 12-tich žiakov **v utorok** v zmiešanej skupine:

ZŠ Častá	**12.40 – 13.25**
ZŠ Budmerice	**13.45 – 14.30**
ZŠ Vištuk	**14.45 – 15.30**
ZŠ Jablonec	**16.00 – 16.45**

Milodary na Evanjelickú ratolesť:
rod. Juranová – 20 €, N. Königová – 10 €, M. Sodomová – 10 €, V. Macková – 10 €, M. Kľúčik – 20 €, M. Miškovičová – 10 €, B. Slaboň – 20 €, A. Fleischhackerová – 20 €, dcéry po Anne Ružekovej – 10 €.

HISTÓRIA ZÁPASU O ORDINÁCIU ŽIEN V EVANJELICKEJ A. V. CIRKVI

Pred dvomi rokmi, pri príležitosti 500. výročia reformácie, sme mali možnosť pozrieť si na vyšívaných obrazoch históriu reformácie na Slovensku. Medzi nimi bol i obraz predstavujúci ženy, ktoré sa výnimočne pričinili o rozvoj reformácie a pozdvihnutie ducha slovenského národa. Vpredu na obraze je i prvá ordinovaná evanjelická farárka Darina Bancíková. Aká však bola cesta našej cirkvi k ordinácii prvej ženy za kňaza?

Ak sledujeme históriu ordinácie žien v našej cirkvi, ako prvý otázku ordinácie ženy za kňaza spomenul dekan Teologickej akadémie v Bratislave *Ondrej Masznyik* ešte v roku 1897, keď v jednej verejnej prednáške navrhol možnosť dať ženám stať sa farárkami: „Šťastný budem, keď o krátky čas do matriky teologickej akadémie budem môcť zapísať prvého ženského teológa. Potom už bude v našej cirkvi všetko dobre. Len to jediné ešte chybí."

Spomedzi snáh o ordináciu žien spomeňme ešte *Dr. Slávika*, ktorý v roku 1933 na pôde pracovného výboru dal podnet na zmenu cirkevnej ústavy v tom zmysle, aby volebné právo mal každý člen cirkvi bez ohľadu na pohlavie, a ktorý navrhoval, aby za farára mohla byť volebná každá 24-ročná mravne bezúhonná osoba evanj. a. v. (pôvodne bolo: „mužská osoba").

Prvou ordinovanou farárkou sa stala v r. 1951 *Darina Bancíková.* Nebola však prvou ženou, ktorá sa zapísala na teologickú fakultu alebo požiadala o ordináciu. Pred ňou študovala teológiu *Margita Kičiňová*, ktorá sa zapísala na teologickú fakultu 20 rokov pred Bancíkovou (v roku 1921). Po Kičiňovej sa zapísali ďalšie dve študentky (Oberučová a Steinackerová). Margita Kičiňová sa uchádzala o miesto katechétky v štátnom gymnáziu v Lučenci, k tomu však potrebovala ordináciu podľa cirkevných predpisov, lebo stredoškolským profesorom ev. a. v. náboženstva mohli byť iba ordinovaní kňazi. Keď Kičiňová ako prvá požiadala o ordináciu, generálny konvent v roku 1933 jej žiadosť zamietol s odôvodnením, že „ženy nie sú spôsobilé k ordinácii". Keď sa neskôr upravil štatút ohľadom stredoškolských učiteľov náboženstva, mala absolvovať predpísanú skúšku, ktorú však neurobila. Cirkev neumožnila Kičiňovej významnejšie sa uplatniť ani ako katechétke, ani ako farárke. Jej strastiplnú cestu opísal A. Kvas v Cirkevných listoch v článku „Kalvária prvej absolventky Evanjelickej bohosloveckej vysokej školy Margity Kičiňovej z Klenovca". Margita Kičiňová zomrela celkom zabudnutá svojou cirkvou – pochovával ju kňaz Reformovanej cirkvi.

Príliv študentiek teológie začal v roku 1946. V cirkvi sa postupne prijímali uznesenia, ktoré čoraz väčšmi otvárali cestu k ordinácii žien. Tak napríklad v roku 1949 na generálnom konvente bolo prijaté, že 30-ročná absolventka teológie môže byť menovaná za duchovného správcu v prípade, ak niet kňaza. V roku 1950 zasa generálne presbyterstvo prijalo uznesenie, že ženy môžu skladať kaplánsku skúšku bez ordinácie.

Bancíková nepožiadala o ordináciu hneď po ukončení štúdia v r. 1945, lebo bola sama a čakala na príchod ďalších absolventiek teológie. Zaujímalo ju tiež, ako sa táto otázka vyvíja v zahraničí. Na túto tému publikovala mnohé práce v evanjelickej tlači.

V roku 1950 prebiehala aj anketa v Cirkevných listoch, ktorej cieľom bolo preskúmať mienku farárov i laikov na ordináciu žien a pripraviť rokovanie generálneho konventu, ktorý mal rozhodnúť v otázke ordinácie žien. Šéfredaktor Cirkevných listov mal od štátnej vrchnosti pokyn viesť túto diskusiu v prospech ordinácie žien. Celú diskusiu, v ktorej sa objavili dôvody za aj proti ordinácii žien, uzatvorila prednáška Bancíkovej, ktorá odznela aj na všeobecnej pastorálnej konferencii v Komárne 27. 9. 1950, kde sa prerokovávala otázka ordinácie žien. Jej ústrednou témou bolo: Čo so ženami, ktoré študujú na našej bohosloveckej fakulte? Pastorálna konferencia prijala uznesenie, ktoré bolo podané ako návrh generálnemu konventu a synode: „dať farárkam úplne rovnaké práva s farármi, teda i právo liturgovať, samostatne viesť cirkevný zbor a samozrejme nosiť bohoslužobné rúcho – luterák."

Otázka ordinácie žien sa v našej cirkvi vyriešila v prospech žien na Synode v Modre v apríli 1951 a najmä na Generálnom konvente v Martine v apríli v tom istom roku. Ten prijal Štatút o ordinovaní žien a ich ustanovovaní do kňazskej služby. Nešlo však o úplné zrovnoprávnenie žien s mužmi. Štatút obsahoval 13 paragrafov s obmedzeniami pre ordinované ženy, takže žena-farárka nemala tie isté právomoci ako muž-farár: nemohla predsedať konventu; nemohla konfirmovať; v prípade, že v zbore boli viacerí farári, nemohla zastávať miesto prvého zborového farára; minimálny vek ordinovanej ženy bol 25 rokov. (Čo má žena robiť po skončení štúdia do tohto veku, to štatút neriešil.). V štatúte chceli pôvodne zaviesť celibát pre ženy, ale napokon povolili sobáš farárke so súhlasom biskupa. Manželovi farárky neprináležal nijaký titul. V prípade, že by sa nechoval primerane postaveniu svojej ženy a farárka by sa nepostarala o nápravu, mala byť z úradu a povolania odstavená. Štatút zakazoval farárkam výstrednosti pri obliekaní a účesoch a iné.

Aj keď bol štatút o ordinovaní žien prijatý, nie všetci sa s ordináciou žien stotožňovali. Pre rozdielnosť názorov ordinovaných kňazov boli v r. 1951 ordinácie dve: jedna s Darinou Bancíkovou a ôsmimi kňazmi v Tisovci (15. júla), kým siedmi kňazi požiadali o ordináciu v Bratislave. Brat farár Lacko, ktorý bol najprv proti ordinácii žien, neskôr napísal: „Dnes nemôžem tvrdiť, že rozdelenie ordinácie bolo správne, ale vtedy som bol presvedčený o jeho správnosti.

Postupom času som svoj postoj prehodnotil a určite by tak urobili aj ostatní bratia farári.“

Úplné zrovnoprávnenie priniesol až generálny konvent v roku 1970, ktorý zrušil štatút obmedzujúci ženy v kňazskej službe, a tiež Cirkevná ústava z roku 1994. Veľkou mierou k zrovnoprávneniu ordinovaných mužov a žien u nás prispela práve Darina Bancíková svojou príkladnou a vytrvalou kňazskou službou. Cesta ordinovanej farárky bola neľahká nielen pre ňu ako prvú, ale aj pre ďalšie sestry, ktoré prišli po nej – staršie, ale aj mladšie, ktoré dodnes na niektorých miestach musia bojovať s predsudkami a svojím výkonom svedčiť o Božej milosti a moci, že v Kristovi „nie je ani muž ani žena“ (Gal 5, 23). Aj keď sú ordinované ženy v cirkvi oficiálne zrovnoprávnené s mužmi, neznamená to, že táto rovnosť sa aj skutočne všade praktizuje. Svedčia o tom aj výsledky výskumu projektu Vedeckej grantovej agentúry a Ministerstva školstva SR (VEGA), ktorý prebiehal na EBF UK pod vedením sestry zborovej farárky S. Horňanovej v rokoch 2006 – 2008 a ktorý preukázal, že evanjelická cirkev na Slovensku je aj dnes v otázke ordinácie žien rozdelená: ordinácia žien je odmietaná predovšetkým mužskými duchovnými. Na druhej strane však na otázku: Ktorá ordinovaná farárka urobila na ordinovaných mužov dojem a podieľa sa na rozvoji ECAV, duchovní z radov mužov nepopreli prínos prvej ordinovanej ženy a všetci jednomyseľne v anketovom prieskume uviedli meno Bancíková.

Dokážeme sa pred ordináciou žien za farárky u nás pokorne skloniť po 68 rokoch ako pred tajomstvom Božej nezaslúženej lásky a Pánu Bohu ďakovať a Ho oslavovať za Jeho milosť, ktorou v nás nehodných, mužoch i ženách, pôsobí rovnako?

Sidonia Horňanová, zborová farárka a seniorka

(Život Dariny Bancíkovej, od smrti ktorej uplynulo v júli t. r. 20 rokov, si priblížime v nasledujúcom čísle nášho časopisu.)

Slovenský imigrant po roku konečne doma

Ako ste si (dúfam) všimli, na deväť mesiacov som utiekla pred mojimi slovenskými problémami do Missouri, srdca Ameriky, aby som našla ešte horšie, americké. Ak ste nikdy neboli v Amerike alebo ste len počuli o nej ako o „zemi, kde sa vám splnia sny”, ste vyše päťsto rokov s hodinami dejepisu pozadu.

Ako správny románopisec začnem pekne od začiatku, a to večerom, keď som zaspávala s otvoreným kufrom, ktorý som plánovala otvoriť už o necelé štyri hodiny, aby som doňho nahádzala niekoľko ďalších drobností a s Božou pomocou ho aj zatvorila. Ako správny študent som sa nechala viesť šiestym zmyslom, ktorý mi radil nenastaviť si budík, pretože „ráno sa určite niekto zbudí”. Za nezmeškaný let a žiadne väčšie problémy s odchodom môžem poďakovať len mojej mame, ktorej skoro 25-ročný tréning vstávania okolo tretej v noci nám zaistil skoré ranné vstávanie.

Na letisku vo Viedni som po prvýkrát stretla mojich slovenských spolucestovateľov (angl. *travel buddies*), a to Matúša Michaličku, ktorý svojím slovenským, ťažko vysloviteľným menom uvádzal Američanov do úžasu, a Samuela Gregu. Obaja mi neskutočne pomohli s cestou do Ameriky. Bez ich pomoci by som doteraz bola na letisku v Londýne a pýtala sa starej upratovačky, ktorú som vnímala ako prvotriednu letušku, na cestu hocikde, len niekde smerom k Amerike. Aj keď som ich pokladala za skvelých ľudí, počas celého roka na americkej škole sme však neboli priateľmi „na život a na smrť”. Mali sme rôzne hodiny a okrem cesty v lietadle domov si nepamätám, že by sme spolu mali aj iné slovenské debaty.

Počas cesty lietadlom neboli žiadne havárie alebo zápcha, za čo som mimoriadne vďačná, lebo cestovanie celý deň v uzatvorenej plechovke nie je žiadna sláva. Jediná vec, ktorá stojí za vyzdvihnutie je jedlo, ktoré sme dostávali počas toho najdlhšieho letu, a to bol let cez Atlantický oceán. Ťažko opisovať niečo, čo jete, no nemáte potuchy, čo to je. Sestrine potrhané palacinky sú doslova lahôdkou v porovnaní s jedlom v lietadle.

Školy v Amerike, ako som očakávala, majú úplne iný vzdelávací systém. Navštevovala som školu s názvom Saint Paul Lutheran High School (SPLHS) v Concordii v štáte Missuori. Je to štvorročná medzinárodná stredná škola, v ktorej viac než polovica študentov pochádzala z inej krajiny ako je USA. Predmety si vyberá žiak, získava za ne kredity. Vo štvrtom – poslednom ročníku však musí mať dostatok kreditov na zmaturovanie. Tým, že som pôvodne neplánovala pokračovať aj do štvrtého ročníka, vybrala som si zväčša predmety, ktoré mi mohli pomôcť v budúcom štúdiu po návrate na Slovensko, ale aj také predmety, ktoré ma bavili: biológia, anatómia ľudského tela, vývin dieťaťa, matematika, fyzika, cirkevná história, americká história, svetová história, vláda USA a spevácky zbor.

S menším (a to poriadnym) nátlakom od pani učiteľky Dr. Marsh a s odporúčaním mojej sestry som sa pridala aj do speváckeho zboru „Singing Saints“, ktorý v máji 2018 mal koncert aj u nás v kostole. Vďaka tomuto zboru som precestovala skoro všetky severné štáty v USA počas turné (angl. *choir tour*). Aj keď sme obe s pani učiteľkou vedeli, že môj spevácky výkon nemá ani zďaleka nič spoločné so spevom, moju prítomnosť využila, a to cez moje skúsenosti s hraním na klavíri. Doteraz neviem presne, ako som jej kývla na sprevádzanie celého zboru počas

desaťdňovej tour, ale výsledok nebol ani trochu taký zlý ako moje predpovede. Sprevádzala som spolu tri piesne zboru, a to počas vianočného koncertu jednu pieseň a ďalšie dve na speváckom turné. Kompletný program, s ktorým sme vystupovali, si viete pozrieť aj na YouTube, ak si zadáte: Singing Saints Home Concert March 2019. Na svoje maskovanie chýb na klavíri som nanajvýš hrdá, ako môžete vidieť aj na videu. Aj keď som so svojím spevom nebola najhoršia, určite sa nevyrovnám Samuelovi Gregovi, ktorý vďaka svojmu talentu pre hudbu sa dostal aj do užšieho zboru a asistoval aj hraním na husle.

Mojím domovom sa stal dievčenský internát a mojou novou rodinou moja spolubývajúca z Nórska, Hanna. Nechcem sa chváliť, ale naša dvojka vydržala od začiatku do konca bez sťahovania, a ako jediná z nórskych obyvateliek sa od svojej spolubývajúcej neodsťahovala. Čudovala som sa nad mojím šťastím, ktoré mi prinieslo neskutočne milú a skvelú spolubývajúcu, ktorá mi chýba hneď od prvého dňa, čo som sa vrátila domov. Žiadne nezhody neboli prítomné. Napriek tomu, že internátna izba bola menšia ako polovica izby, ktorú zdieľam s mojou sestrou, cítila som sa ako doma.

Hneď v prvé dni sa ma ujali dievčatá, ktoré poznali aj moju sestru, ktorá na tej istej škole študovala rok predo mnou, a ktoré sa stali mojimi najbližšími priateľkami počas celého roka. Dve boli z Etiópie, jedna z Ghany a štvrtá z Papui Novej Guinei. Ak som sa naučila aspoň jednu vec o ľuďoch s čiernou pokožkou, tak je to fakt, že väčšia ako ich temperament je sila ich priateľstva. Nech sa stalo čokoľvek, vždy stáli pri sebe a pomáhali si. Vďaka ich spoločnosti som sa cítila ako doma a neskutočne im vďačím za všetko, čo sme spolu prežili.

Všetky dievčatá v internáte boli jedinečné a poznala som ich všetky. Ak by som pokračovala v písaní o každej jednej, tak by som nestihla môj „deadline“ (termín) na dopísanie tohto príspevku. Preto sa nebudem rozpisovať, ale dúfam, že jedna z osôb, ktorá mi asi najviac chýba – Sofia, má pravdu, že sa nelúčime navždy, a že ju zavítam pozrieť niekedy do Nórska. Pán Boh ma určite nestvoril s úmyslom športovať. Ani by som sa nečudovala, kebyže nájdem na boku nápis: „týmto smerom nahor, pozor, príliš krehké na presun“. Napriek početným varovaniam som sa na konci roka pridala do „treku“, t. j. na beh na dlhé trate (angl. *track*). Šla som do toho s tým, že keď to vydržala moja sestra, zvládnem to aj ja. Myslela som si, že svoju sestru poznám dobre, a preto som si vybrala behanie na dlhú vzdialenosť so slovami: „moja sestra to behávala a nesťažovala si“. Po prvom tréningu som však oľutovala, že som sa vôbec naučila chodiť, a po druhom týždni som ľutovala, že som si vôbec niekedy myslela, že poznám svoju sestru. Ukázalo sa, že nerobila dlhú vzdialenosť, ale krátku – a to iba dvesto metrov, zvyčajne skupinovo a aj s ďalšími ľuďmi. Moje skoro spolu päťkilometrové trate oproti tomu vyzerali ako samovražedná misia.

Aj keď mi asi nebudete veriť, dnes neľutujem, že som sa pridala do tímu. Vytrvalostnému behu sa venujem aj dnes po návrate domov a plánujem v tom pokračovať aj v Amerike, a to aj vďaka inému športu: *cross country*. Pre tých, čo sa v amerických športoch nevyznajú, *cross country* označuje veľmi dlhé behanie na slnku cez kopce a jamy. Ale už teraz som si istá, že moja láska k behaniu bude silne otrasená už po prvom tréningu.

Pochopiteľne, aj keď som nebola hviezdou v tíme, trekové stretnutia (ang. *track meeting*) boli aj tak plné víťazstiev. Tu by sa patrilo aj spomenúť, že som nebola jediná z tímu slovenských trpiteľov, a že dobrými výsledkami v behu na dlhú vzdialenosť pekne reprezentoval Slovákov opäť Samuel Grega.

Ak poznáte niekoho, kto bol v Amerike, jedno vám môžem zaručiť. Nikdy ste nikoho takého nepočuli povedať, že Američania majú lepšie jedlo ako my. Amerika nemá žiadnu tradíciu vo varenom jedle, a už vôbec nie v polievkach. Základom je pripravovať jedlo rýchlo, nie zdravo, a nie vždy vo forme vhodnej na strávenie.

Snov o varení na internáte som sa vzdala hneď v prvý mesiac, a to pre nakupovanie v obchodoch, v ktorých nebolo nič, o čo by som mala záujem a tiež pre nie veľmi lákavú kuchyňu na internáte. Nakupovanie v amerických obchodoch bolo vždy veľmi zaujímavé, pretože snacky (chipsy, chrumky a i.) a sladké drobnosti sa vždy tiahli odpredu dozadu obchodu. Málokedy som tam mohla kúpiť niečo, čo poznám, čiže som veľmi nerada nakupovala potraviny. Hlavným zdrojom bola pre mňa školská jedáleň, kde sa vždy podávali dve jedlá denne aj s raňajkami. Jedlo bolo veľmi zaujímavé a aj keď som málokedy presne vedela, čo jem, vždy sa niečo našlo, čo mi chutilo. Krivdila by som, kebyže poviem, že sa nesnažili, ale domáce jedlo je vždy domáce jedlo. Po americkej skúsenosti by mi dnes stačil aj nákup v Bille a som šťastná.

Nie moc dobré jedlo – pretože americké jedlo málokedy možno odmeniť prívlastkom dobré – definitívne vynahradili skvelí učitelia, skvelý školský systém, vtipní spolužiaci a hlavne moji priatelia, ktorí mi školský rok neskutočne spríjemnili a pomohli mi užiť si ho naplno. Ako prekvapenie som si pre mojich slovenských spolužiakov a pre mojich najbližších priateľov za Slovenska prichystala niečo špeciálne. Do Ameriky sa totiž vraciam na ďalší rok zmaturovať na rovnakú školu, kde som študovala. Aj keď väčšinu mojich zahraničných priateľov neuvidím, lebo už zmaturovali a skúšajú šťastie na vysokej škole na niektorej z univerzít v USA, alebo boli z Nórska (a Nóri sa už opakovane vrátiť nemôžu), aj tak nebudem sama a som presvedčená, že tento rok bude ešte lepší. Čiže, pokračovanie môjho príbehu príde niekedy nabudúce.

Debora Horňanová

ZDRAVOTNÍCKA RUBRIKA

Závislosť (3. časť) – internetové závislosti

Závislosť od počítačových hier
Počítačové hry dokážu strhnúť verným stvárnením reality. Hráči zažívajú napätie, záplavu adrenalínu, pocit úspechu a moci. Výrazným fenoménom sú hromadné online hry, v ktorých hráč zdieľa priestor s veľkým počtom ďalších hráčov. Hra je non-stop k dispozícii, nemá koniec, stále je čo nové dosahovať. Pri skupinovom hraní sa k tomu pridáva aj sila skupiny – všetci majú spoločný cieľ a hráč pociťuje zodpovednosť zapojiť sa.

Závislosť od kybervzťahov
Ide o nadmerné zapojenie do online vzťahov cez čet, sociálne siete, profily... Človek trávi veľa času zverejňovaním každej podrobnosti zo svojho života, prezeraním profilov kamarátov a komentovaním. Cez sociálne siete si vyhľadáva nových kamarátov, buduje si virtuálne vzťahy, ktoré sa mu zdajú lepšie než vzťahy v bežnom živote. Znervóznie, ak mu dlho nikto neodpovedá alebo ak nikto z jeho priateľov nie je online. Cez internet sa môže dokonca zamilovať a budovať vzťah, aj keď sa nikdy nestretnú.

Informačné preťažovanie je **z**ávislosť od surfovania a vyhľadávania na internete. Človek trávi veľa času prehľadávaním rôznych stránok a databáz, sťahovaním údajov z internetu a triedením získaných informácií.

Internetová kompulzivita – závislosť od online nakupovania, obchodovania, gamblingu: človek vyhľadáva najvýhodnejšie ponuky na nákup cez internet, zapája sa do online hazardných hier alebo online aukcií. Neustále si prezerá internet, sleduje výhodné ponuky, čo výrazne znižuje sústredenie na iné činnosti (učenie, prácu) aj výkon. Okrem toho môže prísť o veľa peňazí.

AKO CHRÁNIŤ SVOJE DIEŤA PRED ZÁVISLOSŤOU OD INTERNETU?

Rodičovský príklad
Deti sa učia správaniu hlavne pozorovaním a napodobňovaním dospelých. Od rodičov sa učia aj to, ako riešia problémy, ako sa zbavujú napätia – napr. únikom alebo za pomoci návykových látok (cigarety, alkohol). Ak deti vidia u rodičov tieto „rýchle riešenia“, aj samé môžu byť náchylnejšie unikať do virtuálneho sveta alebo podľahnúť závislosti.

Nastavenie pravidiel
Rozprávajte sa s dieťaťom o závislostiach od internetu a vysvetlite mu riziká. Stanovte si pravidlá pre používanie počítača a internetu (napr. až keď si spraví úlohy). Dohodnite si čas, ktorý môže tráviť pri počítači alebo na internete. Aj keď dieťa tieto pravidlá nie vždy dodrží, je lepšie, ak vie, čo sa od neho očakáva. Hľadajte iné aktivity, ktorým sa dieťa môže venovať, prežite čas spoločne. Zapojte aj kamarátov dieťaťa a spoločne ich učte tráviť čas iným spôsobom – zoberte ich na výlet, na stanovačku, zahrajte si spolu florbal alebo doma niektorú z moderných spoločenských hier.

Prehľad o aktivitách dieťaťa
Počítač alebo hernú konzolu umiestnite do spoločnej miestnosti, nie do detskej izby. Budete mať lepší prehľad o tom, akým aktivitám a ako dlho sa im vaše dieťa venuje. Zaujímajte sa o to, čo robí na internete, vyskúšajte si niektoré aktivity spoločne.

Rodičovská kontrola
Pre dieťa môže byť ťažké dodržať časové obmedzenia, najmä ak už podľahlo závislosti na internete. Môžete sa dohodnúť, že nastavíte systém rodičovskej kontroly (v operačnom systéme Windows alebo pomocou blokovacieho softvéru, kde sa dá presne nastaviť časový rozvrh). V určenej dobe sa počítač alebo internetový prehliadač automaticky vypne. Pomocou blokovacieho softvéru možno zabrániť prístupu na čet, k sociálnym sieťam alebo online hrám.

Výber hier
S dieťaťom si vopred spolu naštudujte označenie v systéme PEGI – pegi.info (Pan European Game Information – Celoeurópske informácie o hrách) a spolu vyberte vhodnú hru. Výrobcovia sú povinní označiť hru príslušným symbolom a vekovým obmedzením.

Pomoc, podpora a spolupráca s odborníkmi
Buďte pozorní voči prejavom závislosti u vášho dieťaťa už v začiatkoch. Vaše dieťa môže najskôr situáciu zľahčovať. Neskôr sa bude snažiť svoje aktivity zatajiť – povie, že si robí na počítači projekt do školy, ale v skutočnosti trávi čas četovaním alebo na sociálnych sieťach. V noci počká, kým zaspíte, potom vstane a ide sa hrať na počítač. Vyrobí si ospravedlnenku do školy, aby mohlo zostať doma a pokračovať v aktivitách.
Ak máte podozrenie na akúkoľvek závislosť, nečakajte. Situácia sa bude iba zhoršovať. Zapojte blízke osoby dieťaťa, rodinu, kamarátov. V prípade rozvinutej závislosti sa pravdepodobne nezaobídete bez pomoci odborníka. Poradenstvo a kontakt na psychológa alebo centrum pre liečbu nelátkových závislostí vám môžu sprostredkovať odborní pracovníci.

Odvykanie a liečba závislosti od internetu
Pri odvykaní a liečbe sa uplatňujú podobné postupy ako pri liečbe iných závislostí: abstinencia, teda nepoužívanie technológií, pevný režim, vytváranie nových návykov, podpora skupiny a zdieľanie s ľuďmi s podobnými skúsenosťami. Dôležitá je zmena v pôvodnom prostredí. Ak sa nič nezmení, ak chýbajú podporné vzťahy a zapojenie blízkych ľudí, je vysoké riziko návratu závislosti.

Zdroj: Internet *MUDr. Janka Juranová*

Ovečka Božia

ČASOPIS DETÍ CIRKEVNÉHO ZBORU ECAV V MODRE – KRÁĽOVEJ

Božie prikázania sú sladšie ako med z plástov.

Žalm 19, 11

Milé Kráľovančatá!

Čo je najsladšie na svete? Cukrík, med, spánok... Žalmista nám hovorí, že najsladšie je Božie slovo. Keď žalmista prirovnal Božie slovo k medu, vlastne tým povedal, že Božie slovo je pokrmom. Ako z potravy prijímame silu pre život, tak aj z Božieho slova. Ale prečo si medzi rôznymi potravinami vybral práve med? Lebo medík je sladký, lahodný. Život býva horký. Ak my sme niekedy smutní, je nám ťažko, cítime sa unavení. Iste je veľa vecí, ktoré nás v takých ťažkých chvíľach potešia a povzbudia: rôzne krúžky, počítač, dobrá kniha, stretnutie s priateľmi, športy atď. Nezabudnime si však osladiť prácu aj Božím slovom - evanjeliom o Božej láske a pomoci v Ježišovi Kristovi. Ako včielky usilovne sajú nektár z kvetov, tak aj my ako usilovné včielky prijímajme Božie slovo v rodine cirkvi ako v Božom úli: v kostole, na besiedke, na konfirmačnej príprave i na hodinách náboženstva.

Prajem Vám veľa chuti a síl do práce v novom školskom roku, priatelia!

Vaša Ovečka

Najkrajšia je služba Pána,
najsladšie slovo Jeho,
verný ako včielka zbiera
občerstvenia med z neho;

pohľad k Bohu upretý
posilní a posvätí.

Z piesne Bože veľký od večnosti,
Evanjelický spevník č. 207, 5

Ježiši, nad med je sladké
rozjímať o Tvojej láske,
veď blaží Tvoja prítomnosť,
Ty našich duší vzácny Hosť.

Evanjelický spevník č. 455, 1

Zaujímavosti o včielkach

Viete, že...

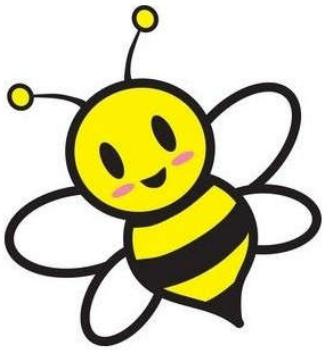

... včely existujú na našej planéte už milióny rokov? Ľudia ale zapríčinili, že včela medonosná už nedokáže v prírode sama prežiť. Bez starostlivosti včelára by včely vyhynuli, čo by malo katastrofálny dopad na celú prírodu.
... včela má až päť očí?
... včely nikdy nespia?
... priemerná rýchlosť letiacej včely je približne 24 kilometrov za hodinu?
... včely sú jediný hmyz, ktorý produkuje potrebu pre ľudí?
... na vyprodukovanie jedného poháru medu musia včely preletieť vzdialenosť dlhú ako trikrát okolo Zeme? A musia pritom navštíviť približne 4 milióny kvetov.
... medom sa nedá prejesť? Tým, že sa okamžite vstrebáva do krvi, náš organizmus si včas povie „dosť" a prestaneme mať na neho chuť.
... slovenský med sa stal oficiálne najlepším medom sveta roku 2017?

Duchovná pieseň 2019

Súťaž žiakov evanjelického náboženstva v speve pod názvom Duchovná pieseň je zaradená Ministerstvom školstva, vedy a výskumu medzi predmetové súťaže. Koná sa každoročne. Súťaž je dvojúrovňová, čo znamená, že prvé kolo je seniorálne, resp. školské a druhé celoslovenské. Súťažiaci sú rozdelení do kategórií podľa veku. Do celoslovenského kola postupujú víťazi seniorálnych (školských) kôl.

Cieľom súťaže je motivovať mladú generáciu k poznávaniu a spievaniu duchovných piesní a dať priestor deťom s hudobným talentom rozvíjať svoj dar. Vedecké prieskumy totiž ukazujú, že deti a mládež sa veľmi málo venujú spevu.

Tohtoročné seniorálne kolo súťaže sa konalo v Cirkevnom zbore ECAV Bratislava-Prievoz dňa 26. apríla. Zúčastnilo sa na ňom osem súťažiacich v dvoch kategóriách. Náš cirkevný zbor reprezentovali dve súťažiace v druhej kategórii – Natália Mrvová a Simona Vajová, obe z Vištuka. Vo svojej kategórii mali určenú jednu pieseň z Evanjelického spevníka a druhú si vybrali z Detského spevníka. Výkony súťažiacich hodnotila odborná trojčlenná porota, ktorá obe súťažiace z nášho zboru ocenila strieborným pásmom. Simonke a Natálke srdečne blahoželáme!

Rozhovor s účastníčkami súťaže Duchovná pieseň

NM Natália Mrvová, ZŠ s MŠ Vištuk
SV Simona Vajová, ZŠ s MŠ Vištuk

Ako ste sa dozvedeli o speváckej súťaži?

NM: Od pani farárky.
SV: Dozvedela som o tom sa na hodine náboženstva.

Po kom (asi) ste zdedili spevácky talent a ako ho ďalej rozvíjate?

NM: V rodine nemáme nikoho, po kom by som zdedila spevácky talent. Pri rôznych rodinných oslavách sme si rady zaspievali, ale to bolo asi tak všetko.
SV: Po maminke a spievam si doma.

Čo sa Vám na súťaži páčilo, aké zážitky ste si z nej odniesli?

NM: Na speváckej súťaži sa mi páčil spev ostatných súťažiacich.
SV: Páčilo sa mi, ako tam všetci veľmi pekne spievali. Pobavilo ma, že mi dali priezvisko – namiesto Vajová, Vajdová.

Plánujete sa zapojiť do súťaže aj na budúci rok?

NM: Áno, rada by sa zúčastnila súťaže aj na budúci rok.
SV: Áno, aj na budúci rok chcem ísť na súťaž.

Zo života zboru

August

8. 8. (štvrtok): sestra zborová farárka pozdravila jubilantku – 100-ročnú Máriu Sodomovú, odovzdala jej v mene zboru kyticu a vecný dar – Bibliu s veľkým písmom a prislúžila jej Večeru Pánovu.

10. 8. (štvrtok): v rámci organového festivalu v Modre sa uskutočnil v kostole koncert, na ktorom vystúpili hudobní umelci Stanislav Šurin zo Slovenska (organ) a Helmut Hauskeller z Nemecka (panova flauta).

11. 8. (8. nedeľa po Svätej Trojici): konalo sa nedeľné matiné pri príležitosti Roka D. Neumanna spojené so zbierkou na opravu fasády bývalej školy. Hudobné skladby na klavíri predniesla Debora Horňanová a prednáškou o pánovi učiteľovi Neumannovi poslúžila sestra presbyterka Dana Stoklasová.

23.8. (piatok) pred Kajúcou nedeľou sestra farárka navštívila všetkých seniorov v Mestskom centre sociálnych služieb na Súkenníckej a Zochovej ul. a 12-tim z nich prislúžila Večeru Pánovu.

V auguste zborová farárka vykonala 12 pastorálnych návštev v Modre, v Kráľovej, Častej a Budmericiach, počas jednej z nich požehnávala nový dom. Brat Marek Matula v auguste pokusne spustil webovú stránku nášho cirkevného zboru: ecav.kralova.sk.

September

1. 9. (11. nedeľa po Svätej Trojici) sa uskutočnili nešporné služby na začiatok nového školského roka spojené s požehnávaním žiakov a študentov a na tému: Božie prikázania sú sladšie ako med z plástov.

6. 9. (piatok) bol zápis piatich katechuménov na konfirmačnú prípravu. Spolu ju navštevuje 11 žiakov.

8. 9. (12. nedeľa po Svätej Trojici) sa konal zborový zájazd do partnerského cirkevného zboru v Mošovciach pri príležitosti posviacky obnovených zvonov a 235. výročia pamiatky posvätenia chrámu.

15. 9. (nedeľa) v kostole zasadalo zborové presbyterstvo za účelom prípravy slávnosti pri príležitosti pamiatky posvätenia kostola a odhalenia pamätnej tabule p. učiteľovi Neumannovi (3. nov.)

24. 9. a 26. 9. (utorok a štvrtok) sa uskutočnili oberačky v cirkevnej záhumenici.

Víkendový tábor konfirmandov v Jabloňovciach

V máji sme sa zúčastnili na víkendovke v okr. Levice. Boli sme tam piati chalani a tri baby plus pani farárka. Boli s nami aj traja chalani a päť báb z Horných Zeleníc s ich pani farárkou. Víkendovku viedli manželia Mišo a Maťa, teológovia. Naši vedúci mali na starosti nielen duchovný program, ale aj stravu. Do prípravy jedla sa vždy zapájala dvojica mladých podľa rozpisu. Vždy pred jedlom sme spievali pesničky a sa modlili. Počas voľna sme hrávali futbal. Každý večer sme sa stretli v spoločenskej miestnosti, kde sme si spievali, hrali hry, čítali si z Biblie a rozprávali sme sa. Posledný večer sme pozerali film. Z víkendu sme si odniesli veľa pekných zážitkov, ale zažili sme aj nepríjemnosti. Napríklad pri futbale si Adam vytkol členok. Saše sa zasa dostala do vlasov osa a pichla ju. V posledný deň sme sa balili a upratovali izby. Ešte posledná pieseň na rozlúčku v spoločenskej miestnosti, a potom nás čakala už len cesta domov. *Adam a Kaja*

Slávnostné Služby Božie v Mošovciach

V nedeľu 8. septembra 2019 sme viacerí členovia nášho cirkevného zboru navštívili partnerský cirkevný zbor v Mošovciach pri príležitosti 235. výročia posvätenia chrámu a posviacky znovuobnovených kostolných zvonov. I keď nám zrána padlo pár kvapiek dažďa, príchodom do Mošoviec sa obloha vyjasnila a slnko svietilo počas celej slávnosti.

V Mošovciach nás privítali veľmi srdečne a pripravili nám krásny duchovný zážitok. Služby Božie boli v evanjelickom kostole. Kázňou slova Božieho poslúžil Slavomír Sabol, biskup Východného dištriktu. Slávnostný príhovor predniesla aj naša pani farárka S. Horňanová, ktorá pozvala partnerov z Mošoviec na návštevu nášho zboru pri príležitosti odhalenia pamätnej tabule pánovi učiteľovi Neumannovi, ktoré sa uskutoční 3. novembra 2019. Miestna pani farárka Andrea Cabadová poďakovala za pozvanie.

Samotné posvätenie zvonov vykonal biskup Slavomír Sabol. Po tomto slávnostnom akte sestra farárka Cabadová priblížila krátku históriu zvonov, ktorá siaha až do roku 1885. Z pôvodných troch zvonov sa zachoval len stredný zvon, ktorý váži 300 kg a je na ňom odliaty Lutherov obraz s nápisom: „Dnes uslyšíteli hlas Jeho, nezatvrzujte srdce svého.“(Žalm 95, 7 – 8). Zvyšné dva zvony boli počas prvej svetovej vojny zrekvirované a nahradené v roku 1926. Postupne sme si vypočuli zvuk každého zvona. Nakoniec sa rozozvučali všetky tri zvony spolu a ich zvuk sa niesol celými Mošovcami. Bol to krásny zážitok.

Po slávnostných službách Božích sme prijali pozvanie od našich partnerov na slávnostný obed a po ňom nás čakalo veľké prekvapenie v prednesenom pásme o najvýznamnejších rodákoch Mošoviec ako aj tých, ktorí v Mošovciach pôsobili. Pásmo hovoreného slova sme mali doplnené o zobrazenie jednotlivých osobností na plátne. Celé pásmo bolo obohatené vystúpením početného miestneho zborového spevokolu žien a mužov. Piesne v ich podaní potešili nielen ucho ale i srdce.

Našu návštevu Mošoviec sme ukončili na miestnom cintoríne pri pamätníku evanjelického kňaza, spisovateľa a národného buditeľa Jána Dobruckého. Za jeho pôsobenia sa v Mošovciach v rokoch 1864 – 1885 urobila prestavba kostola a jeho rozšírenie na terajšiu podobu s prístavbou veže so zvonmi.

E. Matulová

Účastníci víkendovky v Jabloňovciach
10. – 12. máj 2019

Naše malé speváčky
na súťaži Duchovná pieseň 2019

Hudobný víkend 10. a 11. augusta

Sobotný koncert Stanislava Šurina (organ) a Helmuta Hauskellera (panova flauta) a nedeľné matiné s Deborou Horňanovou (klavír) a Danou Stoklasovou (prednáška).
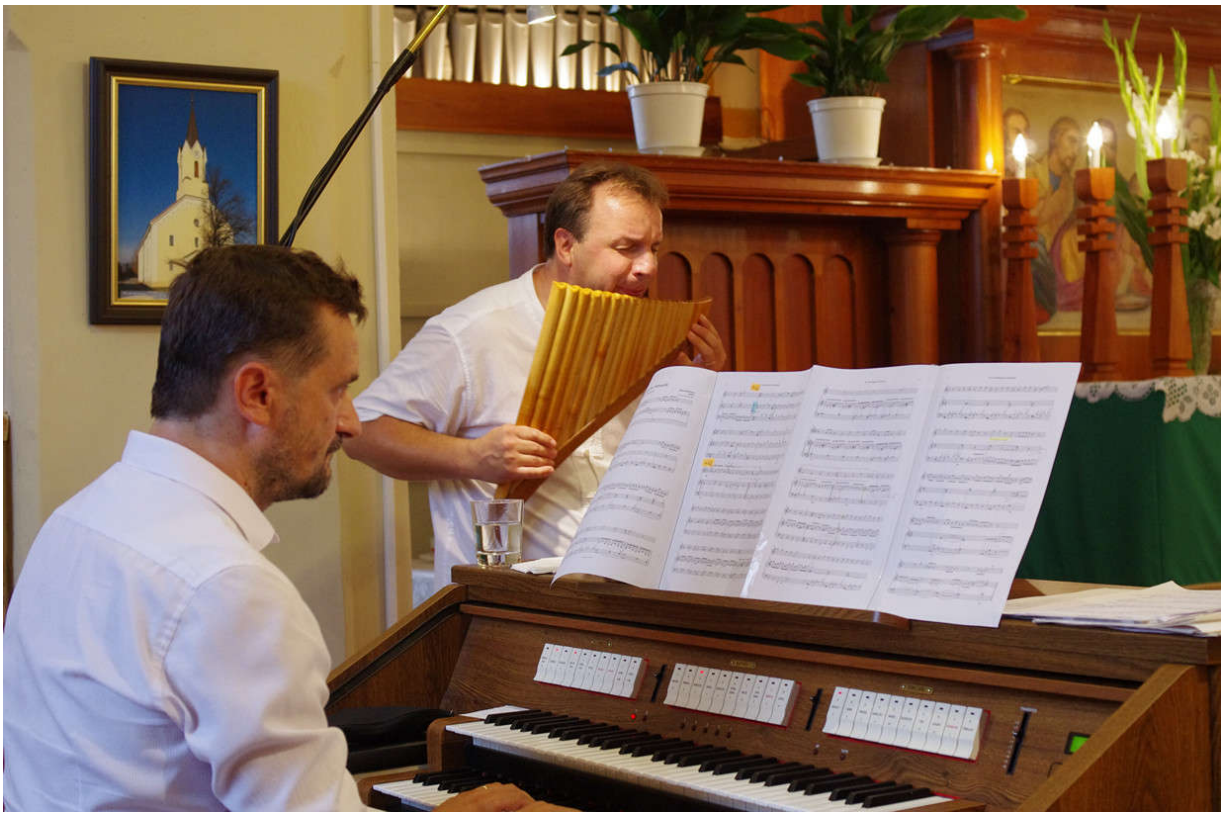
Z koncertu...

Píšťaly bratsky
znejú v chráme dnes
organové i panovej
flauty
ťahavý tón
harmonicky sladký
priestor i nás
jemne kolíše
pred tvárou Boha
Pána nebies,
vďaka Majstri
Stanislav Šurin
Helmut Hauskeller...

Jozef Trtol

Autor fotografií:
Erich Horňan

Telefonický kontakt na zborovú farárku: 033/647 26 52 alebo 0903 957 440
Príspevky do časopisu alebo prípadné pripomienky posielajte elektronicky na adresu: shornanova@gmail.com

Evanjelická ratolesť s prílohami pre mládež a deti, vydáva Cirkevný zbor ECAV v Modre-Kráľovej, IČO: 34006800.
Periodicita: štvrťročník. Dátum vydania: september 2019, č. 3, ročník 23.
Adresa redakcie: Evanjelický a. v. farský úrad, Národná ul. 27, 900 01 Modra-Kráľová.
Šéfredaktorka a grafická úprava: Ing. Božena Uherčíková.
Redakčná rada: doc. ThDr. Sidonia Horňanová, PhD., Zdenka Hornáčková, Anna Horváthová, MUDr. Janka Juranová, Michal Makovník.
Časopis sa distribuuje zadarmo. EV 3630/09. ISNN: 133 9 – 052X.